

HAVISTENCOMPETENT

**Kwaliteit, kwaliteitszorg
en
certificering**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Totstandkoming	4
Doelstellingen HaCo en het kwaliteitssystem	5
Traject	7
Methodiek	9
Bijlagen	
Toelichting op het visitatiedocument en de visitatie	11
Kwaliteitsmatrix: Niveaus	12
Kwaliteitsmatrix: Indicatoren	16
Visitatiedocument deel A (voorbereiding)	
1. Weerslag klankbordgesprekken	22
2. Zelfevaluatieformulier	
2a. Aspirant	23
2b. Deelnemer	27
2c. Excellent	32
3. Ontwikkelagenda	38
Visitatiedocument deel B (bevindingen)	
4. Bevindingen & tops/tips of oordeel	39
5. Reactie van de bezochte school	40
6. Opmerkingen voor het HaCo-bestuur	41

Inleiding

Vijf schoolleiders startten in 2003 een initiatief om het havo onderwijs een eigen gezicht en plek te geven in het Nederlandse onderwijsbestel. Zij willen het havo op de onderwijsagenda zetten met een onderwijsprogramma dat als doel heeft om met het ontwikkelen van een aantal basiscompetenties de aansluiting op het hbo te verbeteren. Al snel sluiten zich andere scholen met een havo afdeling aan bij dit initiatief. In 2008 wordt de Stichting Havisten Competent in het leven geroepen en zes jaar later zijn 31 scholen bij de stichting aangesloten. Deze scholen komen regelmatig bij elkaar, wisselen *good practices* en materiaal uit en houden jaarlijks een congres.

Havisten competent is erkend als excellentie programma^[1] door het Europees Platform en door de VO-raad^[2]. In het rapport *Excellentie in het Voortgezet Onderwijs. Ambitie mag!* van het Platform Bèta Techniek wordt de havo (nog) nauwelijks genoemd maar hier zit wel ontwikkeling in. De Inspectie van het Onderwijs^[3] denkt na over de vaststelling van de toegevoegde waarde van scholen in aanvulling op de bekende vier inspectie indicatoren. De wet *Kwaliteit in verscheidenheid*^[4] noemt de studiekeuzecheck gesprekken waarin de havist moet aantonen klaar te zijn voor het HBO. Het Kohnstamm Instituut^[5] schrijft: “Studenten die in de havo-opleiding het programma ‘Havisten competent’ hebben doorlopen, hebben daar op enkele punten aantoonbaar voordeel van in hun hbo-propedeuse vergeleken met studenten die het programma niet hebben gevolgd.”

Tijdens het congres van 2013 hebben de havisten competent schoolleiders aangegeven behoefte te hebben te weten aan welke criteria een havo-school moet voldoen om zich een havo-school te mogen noemen. In het sectorakkoord van 17 april 2014 worden de loopbaan oriëntatie, aansluiting op het hbo en de mogelijkheid tot het uitgeven van een plusdocument (certificaat) bij het diploma genoemd. Deze ontwikkelingen zijn reden te meer om de toegevoegde waarde -- de 21-century skills -- van havisten competent te expliciteren, te borgen en te communiceren. Het hebben van een kwaliteitszorgsysteem en de mogelijkheid tot certificering van aangesloten scholen zijn hier middelen voor. Dit document verschaft u een overzicht van de te nemen stappen om vorenstaande vorm te geven.

^[1] Europees Platform: EXCELLENTIE DOOR PROFILERING IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS Een verkenning van de kwaliteitszorgsystemen bij profielorganisaties die zich richten op talentontwikkeling en excellentie in het voortgezet onderwijs

^[2] In de nulmeting van de VO-raad naar onderwijsverbetering wordt havisten competent als excellentie programma genoemd.

^[3] <http://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Voortgezet+onderwijs/leerwinst-en-toegevoegde-waarde> (bezoekt mei 2014)

^[4] <http://wetten.overheid.nl/BWBR0033693>

^[5] Derriks M., Vergeer M.M.. Van havo naar hbo. Ervaringen met het programma Havisten Competent. Amsterdam: Kohnstamm Instituut. ISBN 978-90-6813-912-9.

Totstandkoming

Het vaststellen van het herziene kwaliteitszorgsysteem kent de volgende stappen:

1. De constatering van de havisten competent scholen dat een revisie van het huidige kwaliteitszorgsysteem en certificering nodig zijn. November 2013.
2. Een werkgroep bestudeert de huidige stukken en ontwikkelingen. De werkgroep bekijkt ook systemen van andere onderwijsinitiatieven. De werkgroep stelt een document op over kwaliteit, kwaliteitszorg en certificering aan het bestuur. Voorjaar 2014.
3. Het bestuur neemt het kwaliteitsdocument aan en legt het ter consultatie voor aan de scholen van havisten competent: per mail wordt gevraagd om opmerkingen, verbeterpunten. Juni 2014
4. De werkgroep past in overleg met het bestuur het kwaliteitsdocument aan. Juli 2014.
5. Het bestuur stelt het kwaliteitsdocument vast
6. Het bestuur informeert de aangesloten scholen schriftelijk over de inhoud van het vastgestelde kwaliteitsdocument en bespreekt ("valideert") dit document op het jaarlijkse congres in november 2014.

De werkgroep¹ is drie keer bij elkaar geweest en heeft verder per mail en telefonisch samengewerkt. In de herziening heeft de werkgroep onder meer gekeken naar de huidige gehanteerde zelfevaluatie en kwaliteitsmatrix. Tevens zijn kwaliteitssystemen die gehanteerd worden bij de Stichting Technasium, de ELOS scholen, de Sport Accent scholen, de vereniging Begaafdheidsprofiel scholen en de scholen van het Beta Challenge Programma bekeken.

¹ Laura Borghols, Aloyius College Den Haag; Marc Janssen, Northgo College Noordwijk, voorzitter hacobestuur; Serge Steenman-Logtenberg, De Breul Zeist. Ook hebben Piet Groenewegen (CPS, haco bestuurslid) en Mirte van Hartingsveldt (ambtelijk secretaris hacobestuur) meegeschreven.

Doelstellingen HaCo en het kwaliteitszorgsysteem

Doelstellingen HaCo

Doelen van het havisten competent kwaliteitszorgsysteem zijn het borgen van de kwaliteit en vaststellen van de criteria waaraan hacoscholen moeten voldoen om zich zo te mogen noemen. In de kwaliteitsmatrix worden deze zo concreet mogelijk omschreven.

In het visiedocument en op de website www.havistencompetent.nl staan de doelstellingen van Havisten Competent beschreven. De havisten competent scholen erkennen dat de havist een eigen profiel heeft en hebben zich verbonden aan drie onderwijskundige doelen:

1. competentieontwikkeling van de havist ten behoeve van succesvolle aansluiting op het HBO;
2. het realiseren van een pedagogisch/didactisch klimaat dat past bij het profiel van de havist;
3. het realiseren van een loopbaan oriëntatie programma (LOB) gericht op het hbo.

Ad 1. De havisten competent scholen onderscheiden zich van andere havo's in Nederland door het systematisch en integraal werken aan vijf competenties die beschouwd worden als succesfactoren in het HBO:

1. probleemoplossend werken;
2. samenwerken;
3. beroepshouding ontwikkelen;
4. eigen leerproces sturen (*efficacy*²);
5. informatie vaardigheden.

Ad 2. De havisten competent scholen hebben een onderscheidende pedagogische en didactische ambitie en willen de kwaliteit daarvan ontwikkelen en borgen. Aangezien de ambitie van de havisten competent scholen zich richt op het 'afleveren' van competente havoleerlingen aan het HBO en de samenleving, worden er drie gebieden onderscheiden waarop het kwaliteitszorgsysteem zich dient te richten:

1. integraliteit van het HaCo-onderwijs en de begeleiding: competenties, pedagogisch- didactisch klimaat en de loopbaanoriëntatie;
2. aansluiting op en samenwerking met het HBO;
3. samenwerken binnen de school en met de andere scholen aan een samenhangend en effectief havisten competent onderwijsprogramma.

² Self-efficacy wordt omschreven als het vermogen en de overtuiging om adequaat en efficiënt te handelen in een gegeven situatie.

Ad 3. Het LOB-programma is er op gericht de leerling te begeleiden bij zijn profiel- en studiekeuze. Daarbij zal het programma erop gericht zijn te reflecteren op eigen kunnen en op dat wat van hem wordt gevraagd bij zijn studiekeuze. Het samenstellen van een portfolio, te gebruiken voor de studiekeuzecheck van het HBO, maakt hiervan onderdeel uit. Deze bestaat uit de bewijsstukken van het keuzetraject waaronder een motivatiebrief voor de studiekeuze en bewijsstukken die de ontwikkeling en niveau van de competenties laten zien.

Kwaliteitszorgsysteem

Er zijn kwaliteitsindicatoren op de volgende gebieden vast te stellen:

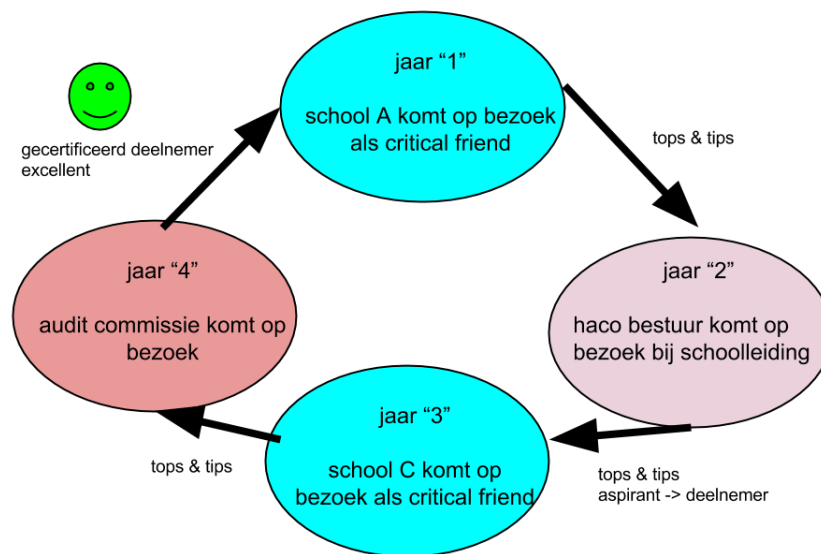
- visie & communicatie
- onderwijs & begeleiding
- personeel & organisatie
- netwerk & netwerken
- effecten & kwaliteit

Er is een ontwikkelgerichte aanpak in de bepaling van de resultaten van de school ten aanzien van havisten competent. In deze aanpak worden drie niveaus onderscheiden: aspirant, deelnemer en excellente school. In het hoofdstuk Methodiek wordt hierop verder ingegaan.

Traject

Cyclus

De havisten competent scholen ondersteunen elkaar in het realiseren van de hacodoelstellingen. Binnen het havisten competent netwerk zijn de scholen elkaars *critical friend*. De aanpak is ontwikkelgericht; wat gaat er goed (tops) en wat moet beter (tips). Elke school heeft een eigen leercultuur en is op zijn eigen manier gepositioneerd in zijn regio. Daarom is kadering en het borgen van de kwaliteit nodig. Er is sprake van een vierjaarlijkse cyclus waarin de school zich ontwikkelt naar het niveau van een gecertificeerde deelnemende hacoschool of excellente hacoschool.

Een school wordt dus elk jaar bezocht. Een bezoek wordt voorbereid en van elk bezoek wordt verslag gedaan middels het visitatiedocument. Het visitatiedocument bestaat uit onderdeel A (voorbereiding) en onderdeel B (bevindingen):

Visitatiedocument deel A (voorbereiding) bestaat uit:

1. Weerslag klankbordgesprekken
2. Zelfevaluatieformulier
3. Ontwikkelagenda

Visitatiedocument deel B (bevindingen) bestaat uit:

4. Bevindingen & tops/tips of oordeel (oordeel: alleen indien er sprake is van een audit)
5. Reactie van de bezochte school
6. Opmerkingen voor het hacobestuur

Voor nadere toelichting op het visitatiedocument en de visitatie: zie betreffende bijlage.

Van aspirant naar deelnemer

Scholen die zich aanmelden voor Havisten Competent krijgen de status aspirant na

een door het bestuur goedgekeurd implementatieplan. Wanneer het HaCo-bestuur in het tweede jaar een goede ontwikkeling ziet wordt de school deelnemer voor een periode van twee jaar.

Overgangsregeling

Omdat bovenstaande een nieuwe systematiek is moet een en ander ingepast worden. Tevens dient er ervaring opgedaan te worden met de audit. Vandaar de formulering van een overgangsregeling. Scholen die in schooljaar 2014-2015 al drie jaar of meer deelnemen aan havisten competent hebben de status deelnemer. Zij worden op aanvraag ingepland voor een audit nadat het visitatiedocument is ontvangen door het bestuur.

Omdat een audit (met een beoordeling) nieuw is zijn de eerste (drie/vier) audits “oefenaudits” op grond waarvan de inhoud van de pilot kan worden bijgesteld door het HaCo-bestuur. Het haco netwerk streeft ernaar dat in schooljaar 2017-2018 alle huidig aangesloten scholen een audit gedaan hebben.

Commissie van bezwaar

Wanneer een school het niet eens is met het oordeel van het HaCo-bestuur kan zij bezwaar aantekenen. Het bestuur wijst twee personen (buiten het bestuur) aan om advies te geven. Het bestuur weegt dit advies en neemt een finaal besluit. Dit besluit is bindend.

Methodiek

Waardering van kwaliteit

Om tot een uitspraak of tot een beeld te komen van de kwaliteit van het havo-onderwijs in het kader van havisten competent wordt onderstaande methodiek gehanteerd.

In de bijlage Kwaliteitsmatrix zijn twee matrices opgenomen:

- beschrijving van de niveaus aspirant, deelnemer en excellent
- beschrijving van indicatoren die behoren bij de niveaus

De beschrijving van de niveaus en indicatoren is opgedeeld in vijf aandachtsgebieden:

- visie & communicatie
- onderwijs / begeleiding & organisatie
- personeel & organisatie
- netwerk & netwerken
- effecten & kwaliteit

De indicatoren van excellent omvatten de indicatoren van deelnemer. De indicatoren van deelnemer omvatten de indicatoren van aspirant.

De school die bezocht wordt komt tot een waardering van de eigen kwaliteit. Tijdens het visitatiegesprek komt de visiterende school³ als *critical friend* ook tot een waardering van de kwaliteit en tot tops en tips.

Dit gaat als volgt. De school die bezocht wordt geeft in het zelfevaluatieformulier (zie bijlage) per indicator aan hoe deze zichtbaar is (documenten, website, krantenberichten, ...). Bij elke indicator geeft de school zichzelf tops en tips. Elk van de vijf aandachtsgebieden (visie & communicatie, ...) wordt ten slotte door de school zelf in het zelfevaluatiedocument gewaardeerd met een cijfer. Dit is een zelfwaardering.

Waarderingsmogelijkheden voor de aandachtsgebieden:

- 3 = niet of nauwelijks aangetoond
- 5 = matig of deels aangetoond
- 7 = in voldoende mate aangetoond
- 9 = ruimschoots aangetoond

Zoals al hierboven aangegeven heeft de bezoekende school met de bezochte school een gesprek over kwaliteit. De bezoekende school komt ook tot een waardering van

³ In plaats van visiterende school kan natuurlijk ook een delegatie van het bestuur of de auditcommissie gelezen worden.

de vijf aandachtsgebieden, geeft tops & tips en eventueel een advies. De bezochte school schrijft hier een reactie op. Tezamen met opmerkingen voor het HaCo-bestuur is hiermee het visitatiedocument klaar en wordt door de bezochte school opgestuurd aan de bezoekende school en het HaCo-bestuur. Het visitatiedocument is alleen door deze partijen toegankelijk. De visitatie is afgerond.

Oordeel van kwaliteit

De auditcommissie komt, in tegenstelling tot bezoekende scholen, niet alleen tot een waardering maar ook tot een oordeel. Het HaCo-bestuur zal na bestudering van het oordeel van de auditcommissie het niveau van een school vaststellen. Voor het oordeel gecertificeerde deelnemer mag de school niet meer dan 1 vijf hebben, voor het oordeel excellente school ook niet meer dan 1 vijf.

Als de school met de status (gecertificeerde) deelnemer 2 vijven heeft dan stelt de school een verbeterplan op. Als de school met de status excellent 2 vijven heeft dan valt de school terug naar gecertificeerde deelnemer.

Indien de school 3 of meer vijven heeft dan vindt er overleg plaats tussen HaCo-bestuur en de school. Hieruit volgt een verbeterplan waar na 1 jaar uitvoering minimaal 1 vijf is weggewerkt. Dit ter beoordeling van het HaCo-bestuur .

Bijlage: Toelichting op het visitatiedocument en de visitatie

Het visitatiedocument

Het visitatiedocument (zie bijlage) heeft twee delen: deel A en deel B. Deel A wordt ter voorbereiding door de school die bezocht wordt ingevuld en aangeleverd aan de bezoekende school. Deel A1 -- weerslag van de klankbordgesprekken -- bevat een oriëntering over havisten competent binnen de eigen school door te spreken met leerlingen, docenten, ouders en eventueel vervolgonderwijs en bedrijfsleven. Deel A1 levert input voor deel A2 -- een zelfevaluatieformulier. In deel A2 kan verwezen worden naar ondersteunende documenten. Indien nodig worden deze documenten toegevoegd aan het visitatiedocument. Deel A3 bevat compact de doelen die de school wil bereiken. Deel B wordt deels door de bezochte school en deels door de school die op bezoek is ingevuld. Deel B bevat de bevindingen van de bezoekende school (B4), de reactie van de bezochte school (B5) en opmerkingen voor het havisten competent bestuur (B6). Als alles is ingevuld, wordt het gehele visitatiedocument (deel A en B) door de bezochte (ontvangende) school naar het secretariaat van de stichting Havisten Competent gestuurd.

De visitatie

Ter voorbereiding van de visitatie ontvangt de bezoekende school⁴ deel A van het visitatiedocument. De school die bezocht wordt regelt de bezoekende school en regelt de bezoekdatum. Het bezoek van drie uur lang kent het volgende programma:

1. Welkom en gesprek met schoolleiding (45 minuten)
2. Gesprek met docenten (45 minuten)
3. Gesprek met leerlingen (30 minuten)
4. Nadenken door de bezoekende school (30 minuten)
5. Nagesprek met de schoolleiding (20 minuten)

Indien het HaCo-bestuur op bezoek komt vindt alleen onderdeel 1 plaats: een gesprek met de schoolleiding.

De delegatie van de bezoekende school bestaat minimaal uit de verantwoordelijk schoolleider havisten competent en de coördinator/aanspreekpersoon van het havisten competent programma. Het wordt aanbevolen (optioneel) om als bezoekende school ook leerlingen mee te nemen. Deze leerlingen doorlopen een separaat programma met de leerlingen van de bezochte school. Als hiervoor gekozen wordt regelt de school die bezocht wordt het separate programma voor de leerlingen.

Visitatiescholing

Het HaCo-bestuur regelt jaarlijks een scholing op het gebied van visiteren.

⁴ In plaats van visiterende school kan natuurlijk ook een delegatie van het bestuur of de auditcommissie gelezen worden.

Bijlage Kwaliteitsmatrix: Niveaus

Beschrijving van de niveaus die bereikt worden in de realisatie van Havisten Competent ® in de school

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Visie & communicatie	<p>1. De school onderschrijft het haco gedachtengoed en draagt dit intern uit.</p>	<p>1. De school onderschrijft het haco gedachtengoed en draagt dit intern uit.</p> <p>2. Het haco-gedachtengoed leeft bij de schoolgemeenschap en is zichtbaar in documenten en activiteiten.</p> <p>3. Het haco gedachtengoed wordt naar ouders en de lokale omgeving uitgedragen.</p>	<p>1. De school onderschrijft het haco gedachtengoed en draagt dit intern uit.</p> <p>2. Het haco gedachtengoed leeft bij de schoolgemeenschap en is zichtbaar in documenten en activiteiten.</p> <p>3. Het haco gedachtengoed wordt naar ouders en de lokale omgeving uitgedragen.</p> <p>4. De school doet het hacobestuur zonodig aanbevelingen op het hacobeleid.</p>
Onderwijs / begeleiding	<p>1. Er is voor minimaal een jaarlaag een haco-programma in ontwikkeling waaraan uitvoering wordt gegeven.</p> <p>2. De leerlingen worden in hun competentie-ontwikkeling gevolgd.</p> <p>3. Het haco-programma wordt jaarlijks geëvalueerd en</p>	<p>1. Er is voor minimaal twee jaarlagen een haco-programma waaraan uitvoering wordt gegeven.</p> <p>2. De leerlingen worden in hun competentie-ontwikkeling gevolgd.</p> <p>3. Het haco-programma wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld.</p>	<p>1. Er is een haco-programma voor drie jaarlagen waar uitvoering aangegeven wordt.</p> <p>2. De leerlingen worden in hun competentie-ontwikkeling gevolgd en in leerjaar 5 wordt het behaalde niveau beoordeeld.</p> <p>3. Het haco-programma wordt jaarlijks</p>

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Onderwijs / begeleiding	bijgesteld.		geëvalueerd en bijgesteld waarbij de terugkoppeling van de hbo's en/of oud leerlingen een rol speelt.
Personeel & organisatie	<p>1. Docenten hebben kennis van het haco gedachtengoed en vertalen dit naar lesactiviteiten .</p> <p>2. De school stelt middelen beschikbaar om een lesprogramma te ontwikkelen.</p>	<p>1. Docenten houden hun kennis van haco bij en vertalen dit naar lesactiviteiten.</p> <p>2. Docenten zijn goed op de hoogte van de ontwikkelingen op gebied van haco en scholen zich.</p> <p>3. De docenten betrekken andere vakken bij de uitvoering van het hacoprogramma.</p> <p>4. De school stelt middelen beschikbaar om een lesprogramma voor een tweede jaarlaag te ontwikkelen.</p> <p>5. De school stelt docenten en een schoolleider beschikbaar voor het visiteren van andere scholen.</p>	<p>1. Docenten houden hun kennis van haco bij en vertalen dit naar lesactiviteiten.</p> <p>2. Docenten zijn goed op de hoogte van de ontwikkelingen op gebied van haco en scholen zich.</p> <p>3. De docenten betrekken andere vakken bij de uitvoering van het hacoprogramma.</p> <p>4. De school stelt middelen beschikbaar om een lesprogramma voor een derde jaarlaag te ontwikkelen.</p> <p>5. De school stelt docenten en een schoolleider beschikbaar voor de visitatie van andere scholen.</p> <p>6. De school stelt een schoolleider beschikbaar voor een auditcommissie</p>

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Netwerk & netwerken	<p>1. De schoolleiding onderhoudt het contact met het hacobestuur.</p> <p>2. Een afvaardiging van docenten en schoolleiders nemen deel aan bijeenkomsten van havisten competent en informeren de collega's.</p> <p>3. De schoolleiding ontvangt een deelnemende school om feedback te krijgen op het haco-programma.</p>	<p>1. De schoolleiding onderhoudt het contact met het hacobestuur.</p> <p>2. Een afvaardiging van docenten en schoolleiders nemen deel aan de netwerkactiviteiten van havisten competent, wisselen kennis en ervaring uit en informeren de collega's.</p> <p>3. Docenten en de schoolleider nemen deel aan de visitaties van andere deelnemende scholen.</p> <p>4. De schoolleiding ontvangt een deelnemende school om feedback te krijgen op het haco-programma.</p>	<p>1. De schoolleiding onderhoudt het contact met het hacobestuur.</p> <p>2. Een afvaardiging van docenten en schoolleiders nemen deel aan de netwerkactiviteiten van havisten competent, wisselen kennis en ervaring uit en informeren de collega's.</p> <p>3. Docenten en de schoolleider nemen deel aan de visitaties van andere deelnemende scholen.</p> <p>4. Schoolleiders en docenten hebben in het kader van haco contact met het hbo en bedrijfsleven.</p> <p>5. De schoolleiding ontvangt een audit commissie voor de beoordeling van het haco-programma voor certificering</p>
Effecten & kwaliteit	<p>1. Effecten van havisten competent is bij docenten en schoolleiders onderwerp van gesprek.</p>	<p>1. De schoolleiding maakt gebruik van een instrument om de effecten van haco te meten en te monitoren.</p> <p>2. De schoolleiding maakt gebruik van de terugkoppeling van de hbo's over de aangeleverde</p>	<p>1. De schoolleiding maakt gebruik van een instrument om effecten van haco te meten en te monitoren.</p> <p>2. De schoolleiding maakt gebruik van de terugkoppeling van de</p>

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Effecten & kwaliteit		havisten. 3. De schoolleiding borgt de kwaliteit van het haco-programma.	hbo's over de aangeleverde havisten. 3. De schoolleiding borgt de kwaliteit van het haco-programma.

Bijlage Kwaliteitsmatrix: Indicatoren

Beschrijving van de indicatoren die meegewogen worden in het certificeringstraject van havisten competent[®]

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Visie & communicatie	<p>1. De schoolorganisatie heeft het lidmaatschap bij de landelijke haco stichting aangevraagd.</p> <p>2. De schoolleiding heeft het haco informatiepakket ontvangen en kennis genomen van het haco gedachtengoed.</p> <p>3. De inhoud en doelen van het haco-programma Haco staat in de schoolorganisatie op de agenda.</p> <p>4. Er is een implementatie-document aanwezig</p> <p>5. Er is aantoonbaar draagvlak bij een substantieel deel van de schoolorganisatie om haco te gaan vormgeven.</p>	<p>1. De schoolorganisatie is lid van de landelijke stichting haco en staat geregistreerd als (gecertificeerd) deelnemer</p> <p>2. Haco staat op de lessentabel of is terug te vinden in de lesprogramma's van minimaal twee jaarlagen</p> <p>3. Het haco gedachtengoed en de doelen zijn bekend bij de docenten die daar uitvoering aan geven.</p> <p>4. Het haco gedachtengoed en de doelen staan vermeld in het schoolplan.</p> <p>5. In de schoolgids wordt het haco programma genoemd en toegelicht</p> <p>6. Op de website van de school staat vermeld dat de school deelnemer is.</p>	<p>1. De schoolorganisatie is lid van de landelijke stichting haco en staat geregistreerd als excellent.</p> <p>2. Haco staat op de lessentabel of is terug te vinden in de lesprogramma's van drie jaarlagen</p> <p>3. Het haco gedachtengoed en de doelen zijn bekend bij de docenten die daar uitvoering aan geven.</p> <p>4. Het haco gedachtengoed en de doelen staan vermeld in het schoolplan.</p> <p>5. In de schoolgids wordt het haco programma genoemd en toegelicht.</p> <p>6. Op de website van de school staat vermeld dat de school een gecertificeerde hacoschool is.</p> <p>7. Op een of meerdere informatiebijeenkomsten voor de ouders</p>

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Visie & communicatie			wordt aandacht besteed aan haco. 8. Op de opendag wordt bekendheid gegeven aan het haco-programma.
Onderwijs / begeleiding	<p>1. In het haco lesmateriaal wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de 5 haco-competenties en LOB-activiteiten .</p> <p>2. Er wordt gebruik gemaakt van een methodiek om de leervorderingen van de competenties bij de leerlingen te zien en te volgen.</p> <p>3. Periodiek vinden er met de leerlingen competentie-ontwikkelgesprekken plaats.</p> <p>4. Het lesmateriaal wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waarbij de</p>	<p>1. In het haco lesmateriaal wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de 5 haco-competenties en LOB-activiteiten. Voor een tweede jaarlaag (deelnemer) of derde jaarlaag (gecertificeerd deelnemer) is een programma in ontwikkeling waaraan uitvoering wordt gegeven.</p> <p>2. Er wordt gebruik gemaakt van een methodiek om de leervorderingen van de competenties bij de leerlingen te zien en te beoordelen.</p> <p>3. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar periodiek overleg over.</p> <p>4. Periodiek vinden er met de leerlingen competentieontwikkelgesprekken, wordt feedback gegeven en de</p>	<p>1. In het haco lesmateriaal wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de 5 haco-competenties en LOB-activiteiten. Aan het programma wordt voor drie jaarlagen uitvoering gegeven.</p> <p>2. Er wordt gebruik gemaakt van een methodiek om de leervorderingen van de competenties bij de leerlingen te zien, te te volgen en te beoordelen.</p> <p>3. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar periodiek overleg over.</p> <p>4. Periodiek vinden er met de leerlingen competentieontwikkelgesprekken plaats, wordt feedback gegeven en de</p>

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Onderwijs / begeleiding	feedback uit de visitatieverslagen en kennis uit de netwerkbijeenkomsten worden meegenomen	competenties beoordeeld. 5. Het lesmateriaal wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waarbij de feedback uit de visitatieverslagen en de kennis van de netwerkbijeenkomsten worden meegenomen. 6. Haco weegt mee in de bevorderingsbeslissing voor de deelnemende jaarlagen	competenties beoordeeld. 5. Het lesmateriaal wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waarbij de feedback uit de visitatieverslagen en kennis uit de netwerkbijeenkomsten worden meegenomen. 6. Haco weegt mee in de bevorderingsbeslissing voor de deelnemende jaarlagen 7. De haco-competenties maken onderdeel uit van de beoordelingscriteria voor het profielwerkstuk. 8. De leerlingen beschikken eind havo 5 over een portfolio dat zij kunnen gebruiken voor de intake of studiekeuzecheck van het HBO.
Personeel & organisatie	1. De docenten die betrokken zijn bij haco hebben een gecertificeerde school bezoekt om kennis te vergaren. 2. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar periodiek	1. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar periodiek overleg over. 2. De docenten zijn ervan op de hoogte dat het haco-programma bestaat uit zowel een vijftal te ontwikkelen	1. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar periodiek overleg over. 2. De docenten zijn ervan op de hoogte dat het haco-programma bestaat uit zowel een vijftal te ontwikkelen

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Personeel & organisatie	<p>met elkaar overleg over.</p> <p>3. De docenten zijn ervan op de hoogte dat het haco-programma bestaat uit zowel een vijftal te ontwikkelen basiscompetenties als uit LOB-activiteiten</p> <p>4. De docenten zijn in staat vorm te geven aan de haco-competenties in lesactiviteiten.</p> <p>5. De docenten worden gefaciliteerd voor het ontwikkelen en het ten uitvoer brengen van een programma.</p> <p>6. De docenten inventariseren hun scholingsbehoefte aan de hand van wat het haco-programma van ze vraagt.</p>	<p>basiscompetenties als uit LOB-activiteiten</p> <p>3. De docenten zijn in staat vorm te geven aan de haco-competenties in lesactiviteiten.</p> <p>4. De docenten worden gefaciliteerd voor het ontwikkelen en het ten uitvoer brengen van een programma.</p> <p>5. De docenten worden voorzien in hun scholingsbehoefte aan de hand van wat het haco-programma van ze vraagt.</p>	<p>basiscompetenties als uit LOB-activiteiten</p> <p>3. De docenten zijn in staat vorm te geven aan de haco-competenties in lesactiviteiten.</p> <p>4. De docenten worden gefaciliteerd voor het ontwikkelen en het ten uitvoer brengen van een programma.</p> <p>5. De docenten onderhouden hun kennis en vaardigheden aan de hand van wat het haco-programma van ze vraagt.</p>
Netwerk & netwerken	<p>1. De schoolleiding legt contact met het haco-bestuur en laat zich informeren over deelname en de voorwaarden.</p> <p>2. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken legt contact en bezoekt een gecertificeerde school om kennis te nemen van</p>	<p>1. De schoolleiding laat zich informeren over de haco-ontwikkelingen en onderhoudt het contact met het haco-bestuur.</p> <p>2. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan het visiteren van deelnemende scholen om feedback te geven op de</p>	<p>1. De schoolleiding laat zich informeren over de haco-ontwikkelingen en onderhoudt het contact met het haco-bestuur.</p> <p>2. De schoolorganisatie neemt deel aan het visiteren van deelnemende scholen om feedback te geven op de inhoud en uitvoering van</p>

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
Netwerk & netwerken	<p>een haco-programma.</p> <p>3. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan de jaarlijkse haco-conferentie.</p>	<p>inhoud en uitvoering van het haco-programma.</p> <p>3. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan de jaarlijkse haco-conferentie om op de hoogte te blijven van de landelijke ontwikkelingen.</p>	<p>het haco-programma.</p> <p>3. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan de jaarlijkse haco-conferentie om op de hoogte te blijven van de landelijke ontwikkelingen.</p> <p>4. Een schoolleider maakt deel uit van de audit commissie.</p> <p>5. Schoolleiders en/of docenten kunnen gevraagd worden te deel uitmaken van ad-hoc werkgroepen en/of het geven van voorlichting over havisten competent.</p>
Effecten & kwaliteit	<p>1. De effecten van haco is onderwerp van gesprek.</p> <p>2. De school laat zich in het tweede schooljaar door het haco-bestuur visiteren ten einde deelnemer te kunnen worden.</p>	<p>1. De schoolleiding heeft contact met het HBO en oud leerlingen worden gemonitord.</p> <p>2. De resultaten van de oud leerlingen worden geanalyseerd op de effecten van het haco-programma.</p> <p>3. De effecten en de kwaliteit van haco zijn onderwerp van gesprek.</p>	<p>1. De schoolleiding heeft contact met het HBO Oud leerlingen worden gemonitord.</p> <p>2. De resultaten van de oud leerlingen worden geanalyseerd op de effecten van het haco-programma.</p> <p>3. De effecten en de kwaliteit van haco zijn onderwerp van gesprek met (oud)leerlingen, ouders, personeel en het</p>

	Aspirant	(gecertificeerd) Deelnemer	Excellent
		4. De school laat zich visiteren met als doel gecertificeerd deelnemer te worden.	HBO. 4. De school laat zich visiteren met als doel de kwalificatie excellent te bemachtigen.

Bijlage Visitatiedocument deel A: 1. Weerslag klankbordgesprekken

In te vullen door de school die bezocht wordt.

Ter voorbereiding van de visitatie en het invullen van het zelfevaluatieformulier oriënteert de school die bezocht wordt zich op het havo-onderwijs en havisten competent binnen de eigen school. Deze oriëntering vindt plaats door te spreken met leerlingen, docenten, ouders en eventueel vervolgonderwijs en bedrijfsleven over havisten competent binnen de eigen school.

In dit deel van het visitatiedocument geeft de school een korte weerslag van deze klankbordgesprekken.

Bijlage Visitatiedocument deel A: 2a. Zelfevaluatieformulier (aspirant)

In te vullen door de school die bezocht wordt. Zelfevaluatieformulier voor de school met de status aspirant. De school wordt in jaar "1" en jaar "2" bezocht wordt door respectievelijk een collega school en een afvaardiging van het HaCo-bestuur.

Beschrijving van de indicatoren die meegewogen worden in het certificeringstraject van havisten competent[®]

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Visie & communicatie	<p>1. De schoolorganisatie heeft het lidmaatschap bij de landelijke haco stichting aangevraagd.</p> <p>2. De schoolleiding heeft het haco informatiepakket ontvangen en kennis genomen van het haco gedachtengoed.</p> <p>3. De inhoud en doelen van het haco-programma staat in de schoolorganisatie op de agenda.</p> <p>4. Er is een implementatie-document aanwezig</p> <p>5. Er is aantoonbaar draagvlak bij een substantieel deel van de schoolorganisatie om haco te gaan vormgeven.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>
Waarderingscijfer			

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Onderwijs / begeleiding	<p>1. In het haco lesmateriaal wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de 5 haco-competenties en lob activiteiten .</p> <p>2. Er wordt gebruik gemaakt van een methodiek om de leervorderingen van de competenties bij de leerlingen te zien en te volgen.</p> <p>3. Periodiek vinden er met de leerlingen competentie-ontwikkelgesprekken plaats.</p> <p>4. Het lesmateriaal wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waarbij de feedback uit de visitatieverslagen en kennis uit de netwerkbijeenkomsten worden meegenomen</p>	<p>1a.</p> <p>1b.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p>	<p>1a.</p> <p>1b.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p>
Waarderingscijfer			
Personeel & organisatie	<p>1. De docenten die betrokken zijn bij haco hebben een gecertificeerde school bezocht om kennis te vergaren.</p>	<p>1.</p>	<p>1.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Personeel & organisatie	<p>2. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar periodiek met elkaar overleg over.</p> <p>3. De docenten zijn ervan op de hoogte dat het haco-programma bestaat uit zowel een vijftal te ontwikkelen basiscompetenties als uit LOB-activiteiten</p> <p>4. De docenten zijn in staat vorm te geven aan de haco-competenties in lesactiviteiten.</p> <p>5. De docenten worden gefaciliteerd voor het ontwikkelen en het ten uitvoer brengen van een programma.</p> <p>6. De docenten inventariseren hun scholingsbehoefte aan de hand van wat het haco-programma van ze vraagt.</p>	<p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p> <p>6.</p>	<p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p> <p>6.</p>
Waarderingscijfer			
Netwerk & netwerken	<p>1. De schoolleiding legt contact met het bestuur van haco en laat zich informeren over deelname en voorwaarden haco.</p>	<p>1.</p>	<p>1.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Netwerk & netwerken	<p>2. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken legt contact bezoekt een gecertificeerde school om kennis te nemen van een haco-programma.</p> <p>3. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan de jaarlijkse haco-conferentie.</p>	<p>2.</p> <p>3.</p>	<p>2.</p> <p>3.</p>
Waarderingscijfer			
Effecten & kwaliteit	<p>1. De effecten van haco is onderwerp van gesprek.</p> <p>2. De school laat zich in het tweede schooljaar door het hacobestuur visiteren ten einde deelnemer te kunnen worden.</p>	<p>1.</p>	<p>1.</p>
Waarderingscijfer			

Waarderingsmogelijkheden:

- 3 = niet of nauwelijks aangetoond
- 5 = matig of deels aangetoond
- 7 = in voldoende mate aangetoond
- 9 = ruimschoots aangetoond

Bijlage Visitatiedocument deel A: 2b. Zelfevaluatieformulier (deelnemer)

In te vullen door de school die bezocht wordt. Zelfevaluatieformulier voor de school met de status deelnemer.

Beschrijving van de indicatoren die meegewogen worden in het certificeringstraject van havisten competent ®

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Visie & communicatie	<p>1. De schoolorganisatie is lid van de landelijke stichting haco en staat geregistreerd als (gecertificeerd) deelnemer</p> <p>2. Haco staat op de lessentabel of is terug te vinden in de lesprogramma's van minimaal twee jaarlagen</p> <p>3. Het haco gedachtengoed en de doelen zijn bekend bij de docenten die daar uitvoering aan geven.</p> <p>4. Het haco gedachtengoed en de doelen staan vermeld in het schoolplan.</p> <p>5. In de schoolgids wordt het haco programma genoemd en toegelicht</p> <p>6. Op de website van de school staat vermeld dat de school deelnemer is.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p> <p>6.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p> <p>6.</p>
Waarderingscijfer			

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Onderwijs / begeleiding	<p>1. In het haco lesmateriaal wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de 5 haco-competenties en lob activiteiten. Voor een tweede jaarlaag (deelnemer) of derde jaarlaag (gecertificeerd deelnemer) is een programma in ontwikkeling waaraan uitvoering wordt gegeven.</p> <p>2. Er wordt gebruik gemaakt van een methodiek om de leervorderingen van de competenties bij de leerlingen te zien en te beoordelen.</p> <p>3. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar periodiek overleg over.</p> <p>4. Periodiek vinden er met de leerlingen competentieontwikkelgesprekken, wordt feedback gegeven en de competenties beoordeeld.</p> <p>5. Het lesmateriaal wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waarbij de feedback uit de</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Onderwijs / begeleiding	<p>visitatieverslagen en de kennis van de netwerkbijeenkomsten worden meegenomen.</p> <p>6. Haco weegt mee in de bevorderingsbeslissing voor de deelnemende jaarlagen</p>	6.	6.
Waarderingscijfer			
Personeel & organisatie	<p>1. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar periodiek overleg over.</p> <p>2. De docenten zijn ervan op de hoogte dat het haco-programma bestaat uit zowel een vijftal te ontwikkelen basiscompetenties als uit LOB-activiteiten</p> <p>3. De docenten zijn in staat vorm te geven aan de haco-competenties in lesactiviteiten.</p> <p>4. De docenten worden gefaciliteerd voor het ontwikkelen en het ten uitvoer brengen van een programma.</p> <p>5. De docenten worden voorzien in hun scholingsbehoefte aan de hand van wat het</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
	haco-programma van ze vraagt.		
Waarderingscijfer			
Netwerk & netwerken	<p>1. De schoolleiding laat zich informeren over de haco-ontwikkelingen en onderhoudt het contact met het hacobestuur.</p> <p>2. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan het visiteren van deelnemende scholen om feedback te geven op de inhoud en uitvoering van het haco-programma.</p> <p>3. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan de jaarlijkse haco-conferentie om op de hoogte te blijven van de landelijke ontwikkelingen.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>
Waarderingscijfer			
Effecten & kwaliteit	1. De schoolleiding heeft contact met het HBO en oud leerlingen worden gemonitord.	1.	1.

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Effecten & kwaliteit	2. De resultaten van de oud leerlingen worden geanalyseerd op de effecten van het haco-programma. 3. De effecten van haco is onderwerp van gesprek 4. De school laat zich visiteren met als doel gecertificeerd deelnemer te worden.	2. 3. 4.	2. 3. 4.
Waarderingscijfer			

Waarderingsmogelijkheden:

- 3 = niet of nauwelijks aangetoond
- 5 = matig of deels aangetoond
- 7 = in voldoende mate aangetoond
- 9 = ruimschoots aangetoond

Bijlage Visitatiedocument deel A: 2c. Zelfevaluatieformulier (excellent)

In te vullen door de school die bezocht wordt. Zelfevaluatieformulier voor de school met de status excellent of voor de school die de wens heeft deze status te verkrijgen

Beschrijving van de indicatoren die meegewogen worden in het certificeringstraject van havisten competent ®

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Visie & communicatie	<p>1. De schoolorganisatie is lid van de landelijke stichting haco en staat geregistreerd als excellent.</p> <p>2. Haco staat op de lessentabel of is terug te vinden in de lesprogramma's van drie jaarlagen</p> <p>3. Het haco-gedachtengoed en de doelen zijn bekend bij de docenten die daar uitvoering aan geven.</p> <p>4. Het haco-gedachtengoed en de doelen staan vermeld in het schoolplan.</p> <p>5. In de schoolgids wordt het haco-programma genoemd en toegelicht.</p> <p>6. Op de website van de school staat vermeld dat de school een gecertificeerde hacoschool is.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p> <p>6.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p> <p>6.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
	<p>7. Op een of meerdere informatiebijeenkomsten voor de ouders wordt aandacht besteed aan haco.</p> <p>8. Op de opendag wordt bekendheid gegeven aan het haco-programma.</p>	<p>7.</p> <p>8.</p>	<p>7.</p> <p>8.</p>
Waarderingscijfer			
Onderwijs / begeleiding	<p>1. In het haco lesmateriaal wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de 5 haco-competenties en lob activiteiten. Aan het programma wordt voor drie jaarlagen uitvoering gegeven.</p> <p>2. Er wordt gebruik gemaakt van een methodiek om de leervorderingen van de competenties bij de leerlingen te zien, te volgen en te beoordelen.</p> <p>3. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar periodiek overleg over.</p> <p>4. Periodiek vinden er met de leerlingen competentieontwikkel-</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Onderwijs / begeleiding	<p>gesprekken plaats, wordt feedback gegeven en de competenties beoordeeld.</p> <p>5. Het lesmateriaal wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waarbij de feedback uit de visitatieverslagen en kennis uit de netwerkbijeenkomsten worden meegenomen.</p> <p>6. Haco weegt mee in de bevorderingsbeslissing voor de deelnemende jaarlagen</p> <p>7. De haco-competenties maken onderdeel uit van de beoordelings- criteria voor het profielwerkstuk.</p> <p>8. De leerlingen beschikken eind havo 5 over een portfolio dat zij kunnen gebruiken voor de intake of studiekeuzecheck van het HBO.</p>	<p>5.</p> <p>6.</p> <p>7.</p> <p>8.</p>	<p>5.</p> <p>6.</p> <p>7.</p> <p>8.</p>
Waarderings- cijfer			
Personeel & organisatie	<p>1. De docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van een haco-programma hebben daar met elkaar</p>	<p>1.</p>	<p>1.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Personeel & organisatie	<p>periodiek overleg over.</p> <p>2. De docenten zijn ervan op de hoogte dat het haco-programma bestaat uit zowel een vijftal te ontwikkelen basiscompetenties als uit LOB-activiteiten</p> <p>3. De docenten zijn in staat vorm te geven aan de haco-competenties in lesactiviteiten.</p> <p>4. De docenten worden gefaciliteerd voor het ontwikkelen en het ten uitvoer brengen van een programma.</p> <p>5. De docenten onderhouden hun kennis en vaardigheden aan de hand van wat het haco-programma van ze vraagt.</p>	<p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>	<p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>
Waarderingscijfer			
Netwerk & netwerken	<p>1. De schoolleiding laat zich informeren over de haco-ontwikkelingen en onderhoudt het contact met het hacobestuur.</p> <p>2. De schoolorganisatie neemt deel aan het visiteren van deelnemende scholen om feedback te geven op de inhoud en</p>	<p>1.</p> <p>2.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Netwerk & netwerken	<p>uitvoering van het haco-programma.</p> <p>3. Een afvaardiging van docenten en verantwoordelijken neemt deel aan de jaarlijkse haco-conferentie om op de hoogte te blijven van de landelijke ontwikkelingen.</p> <p>4. Een schoolleider maakt deel uit van de audit commissie.</p> <p>5. Schoolleiders en/of docenten kunnen gevraagd worden te deel uitmaken van ad-hoc werkgroepen en/of het geven van voorlichting over havisten competent.</p>	<p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>	<p>3.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>
Waarderingscijfer			
Effecten & kwaliteit	<p>1. De schoolleiding heeft contact met het HBO Oud leerlingen worden gemonitord.</p> <p>2. De resultaten van de oud leerlingen worden geanalyseerd op de effecten van het haco-programma.</p> <p>3. De effecten en de kwaliteit van haco zijn onderwerp van gesprek</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>

Naam school:	Indicatoren	Aangetoond met	Tips / tops
Effecten & kwaliteit	met (oud)leerlingen, ouders, personeel en het HBO. 4. De school laat zich visiteren met als doel de kwalificatie excellent te bemachtigen.	4.	4.
Waarderingscijfer			

Waarderingsmogelijkheden:

- 3 = niet of nauwelijks aangetoond
- 5 = matig of deels aangetoond
- 7 = in voldoende mate aangetoond
- 9 = ruimschoots aangetoond

Bijlage Visitatiedocument deel A: 3. Ontwikkelagenda

In te vullen door de school die bezocht wordt

De school die bezocht wordt beschrijft hier in compacte vorm wat de school de komende vier jaar wil bereiken met het havo-onderwijs in het kader van havisten competent doelstellingen. Op grond van informatie uit de klankbordgesprekken (deel A1), op grond van invullen van het zelfevaluatieformulier (deel A2) of op grond van de vorige visitatie heeft de school natuurlijk de mogelijkheid om de ontwikkelagenda bij te stellen.

Bijlage Visitatiedocument deel B: 4. Bevindingenformulier

In te vullen door de school die bezoekt

Datum visitatie:

Bezochte school:

Bezoekende school:

Deelnemers:

Naam contactpersoon bezochte school:

Email contactpersoon bezochte school:

Naam contactpersoon school die bezoekt:

Email contactpersoon school die bezoekt:

Het betrof een visitatie voor niveau: aspirant / deelnemer / excellent

Bevindingen:

	waarderingscijfer	tops	tips
visie & communicatie			
onderwijs & organisatie			
personeel & organisatie			
netwerk & netwerken			
effecten & kwaliteit			

Waarderingsmogelijkheden:

- 3 = niet of nauwelijks aangetoond
- 5 = matig of deels aangetoond
- 7 = in voldoende mate aangetoond
- 9 = ruimschoots aangetoond

Advies aan de gevisiteerde school:

Oordeel (alleen als het een audit betreft)

Bijlage Visitatiedocument deel B: 5. Reactie van de bezochte school

In te vullen door de bezochte school

Een reactie op de visitatie en de bevindingen van de school die is bezocht.

Bijlage Visitatiedocument deel B: 6. Opmerkingen voor het HaCo-bestuur

In te vullen door de bezoekende school en de bezochte school

Opmerkingen van de bezoekende school voor het HaCo-bestuur

Opmerkingen van de bezochte school voor het HaCo-bestuur